
SAKSFRAMLEGG

Til:	Møtedato:	Sak:
Fakultetsstyret for Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi	16.10.2019	

Orientering om etter-, og videreutdanning ved BFE

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret tar saken til orientering

Bakgrunn:

I FS 21/19 ba Fakultetsstyret om at det i 2019 fremmes en sak om muligheter og utfordringer knyttet til etter- og videreutdanning og fleksibilisering av disse. Fakultetet legger dette fram som en orienteringssak som grunnlag for videre diskusjoner.

Definisjoner

Videreutdanning er programmer som gir ny *formell kompetanse* og som er *spesielt tilrettelagt*. Formell kompetanse innebærer at programmet er studiepoenggivende, mens spesielt tilrettelegging innebærer at tilbudene er særlig tilpasset behov i samfunns- og arbeidsliv mht. målgruppe, faglig innhold og pedagogisk tilnærming.

Etterutdanning er kortere kurs som sikter mot fornyelse og ajourføring av en grunnutdanning, uten å gi formell kompetanse. Etter- og videreutdanning (EVU) omtales ofte sammen, og det er ikke alltid det skilles så sterkt mellom dem i praksis. Eksempelvis kan etterutdanningstilbud utformes som poenggivende tilbud selv om det ikke er en del av et større program.

Fleksibilisering har ingen formell definisjon i universitetssystemet, men innebærer gjerne at tilbudet skal være fleksibelt for studenten eksempelvis i tid og rom. Eksempler på dette er *speilvendt klasserom* der studenten ser forelesning online som en del av sin forberedelse, mens undervisningstiden brukes til å jobbe med stoffet gjennom diskusjoner og oppgaver. Fleksibilisering er aktuelt i forbindelse med EVU fordi EVU-studenten gjerne kombinerer studier med jobb og kan ikke følge undervisning på samme måte som heltidsstudenten.

Føringer og forventninger i sektoren

Det er stadig større forventninger til at UH-sektoren skal bidra innenfor EVU. Arbeidsmarkedet endrer seg raskt, følgelig er det også behov for endret kompetanse. Regjeringen nedsatte i 2018 et utvalg med formål om å vurdere behov for etter- og videreutdanning, om utdanningssystemet er i stand til å imøtekomme disse behovene, og om rammebetingelsene for investering i ny

kompetanse er tilstrekkelig gode. Utvalget leverte sin rapport, NOU 2019: 12 *Lærekraftig utvikling – livslang læring for omstilling og konkurranseevne* i juni i år, og høringsrunden er akkurat avsluttet. Det er med andre ord for tidlig å si noe om hvorvidt føringer og rammebetingelser for EVU i regi av universitetene vil bli vesentlig endret fra i dag.

Når det gjelder fleksibilisering henger dette oftest sammen med *digitalisering* som er en integrert del av samfunnsendringene som universitetene både påvirkes av og skal bidra til. Det er mange politiske dokumenter som omtaler dette feltet. I tilknytning til EVU er det særlig nettbaserte tilbud som er sentrale. Som en del av evalueringen av strukturreformen har Kunnskapsdepartementet definert ti parametere som de fusjonerte universitetene skal måles på fram imot 2025. En av disse parameterne er andel studenter på desentraliserte og nettbaserte tilbud. Hvorvidt dette er et godt mål på strukturreformen kan diskuteres, det må uansett forstås som en forventning at universitetene skal ha et aktivt forhold til denne typen studietilbud. UiT har i sin strategi flere punkter som er relevante for etter- og videreutdanning samt fleksibilisering:

- Universitetet skal ha bredde og mangfold i sitt samlede utdanningstilbud.
- UiT skal øke bruken av læringsfremmende teknologi og implementere digitale
- UiT skal legge til rette for fleksible og netbstøttede undervisningsformer
- UiT skal utvikle sin studieportefølje og utdanningskvalitet i dialog med studenter, samfunns- og arbeidsliv
- UiT skal arbeide for at studenter knytter livslange bånd til universitetet

Dagens tilbud – muligheter og utfordringer

Det er stor etterspørsel etter etter- og videreutdanningstilbud fra BFE. Hvorvidt vi har klart å møte behov og etterspørsel har hengt sammen med tid og kapasitet. Vi er best rigget for studieprogrammer, mens stor grad av skreddersøm og engangstilbud oftere blir valgt bort fordi kostnadene blir for store. De tilbudene vi per i dag har er presentert under, samt en vurdering av muligheter og utfordringer for veien videre.

Studiepoenggivende EVU-emner tre siste år:

Studieprogramnavn	2016 Studiepoeng (60 stp. enh.)	2017 Studiepoeng (60 stp. enh.)	2018 Studiepoeng (60 stp. enh.)
Advanced Marketing - one year programme	11,67	1,17	
Bedriftsøkonomi (nettbasert) - årsstudium	14,67	47	57,67
Bedriftsøkonomi, nettbasert - årsstudium	15,33		
Ledelse - erfaringsbasert master	43,16	40,67	46,83
Ledelse og styring i helsesektoren	4,75	2,25	
Ledelse, nettbasert - årsstudium	73,13	133,42	170,67
Lederutvikling Alta kommune	5,5		
Praktisk prosjektledelse - årsstudium	12,75	25,75	23,33
Praktisk prosjektledelse (Harstad) - årsstudium	11,75		
Praktisk økonomi og ledelse - årsstudium	4,25	8,75	5
Prosjektledelse	7,57	8,17	
Prosjektledelse, nettbasert			18,5
Strategisk ledelse og økonomi - erfaringsbasert master	77,5	76,17	88,17
Styring, strategi og endringsledelse		4	
Travel and Tourism Management - one year programme	24,75	22,75	26,17
Årsstudium i økonomi og ledelse	8,5		
Sum	315,28	370,1	436,34

Erfaringsbaserte mastere

BFE tilbyr ved Handelshøgskolen to erfaringsbaserte mastere: *Strategisk ledelse og økonomi* i Tromsø, og *Ledelse* i Harstad. Dette er videreutdanning, hvor studentene må bachelorgrad eller tilsvarende, samt minst to år relevant yrkeserfaring. Tilbudene gir 90 studiepoeng (tilsvarer 1,5 år på heltid) og går over 5 eller seks semestre. Undervisningen er samlingsbasert, og på den måten særlig tilrettelagt for studenter i jobb. Programmene får god evaluering i studiebarometeret. Våre erfaringsbaserte programmer ligger i innhold tett opp til ordinære programmer. Dette er en fordel for ressursutnyttelsen i fagstaben. For bedre å kunne svare på de særlige behov i samfunns- og arbeidsliv er en utviklingsmulighet at programmene i større grad utnytter den kompetansen studentene representerer, og at læringsutbyttet dermed blir enda bedre tilpasset målgruppen. Dette er en del av det ordinære utviklingsarbeidet ved fakultetet, og vil ikke medføre endringer i omfang eller antall studenter.

Våre erfaringsbaserte programmer er knyttet til økonomi- og ledelsesfagene. Dette synes som en relevant videreutdanning for mange yrkesgrupper, og både rekruttering og gjennomføring er relativt god. For andre fagområder ved fakultetet synes ikke videreutdanning i form av programmer å være like aktuell, særlig med tanke på nødvendige forkunnskaper og realfagsfordypning. En utviklingsmulighet er imidlertid å bedre koble fagområdene BFE representerer. Dette kunne for eksempel være en kobling av klima- og miljøfag sammen med økonomi og ledelse, eller lignende koblinger for marine næringer.

Våre erfaringsbaserte mastere er ikke fleksibilisert utover at undervisningen er samlingsbasert. Samlingene er fysiske, og fordrer at studentene kommer. Studentene har på lik linje med alle våre studenter tilgang til canvasrom, og undervisere kan derfor bruke metoder som speilvendt klasserom el.l.

Tabell: Totalt studenttall erfaringsbaserte master (1,5 år). Kilde DBH

Studieprogramnavn	2016	2017	2018
	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt
Ledelse - erfaringsbasert master	105	95	100
Strategisk ledelse og økonomi - erfaringsbasert master	200	180	220
Sum	305	275	320

Årsstudier

BFE tilbyr også ved Handelshøgskolen fire årsstudier;

- Praktisk økonomi og ledelse, 1 år Narvik
- Praktisk prosjektledelse, 2 år Harstad
- Ledelse, 1 år nettbasert Alta
- Bedriftsøkonomi, 1 år nettbasert Alta

Praktisk økonomi og ledelse er et tilbud som retter seg mot ingeniørstudenter som ønsker fordypning, og er ikke i særlig grad rettet mot arbeidstakere som ønsker videreutdanning. Året er lagt opp med ordinære emner og er tilrettelagt for heltidsstudenten. Mulige videreutviklingsmuligheter for dette tilbudet vil kunne være å integrere det i et program, for eksempel en master i industriell økonomi. Det ville i så fall innebære oppgradering av nivå og kompetanse som ikke er uproblematisk. I og med at dette er en problemstilling som berører den ordinære studieporteføljen omtales ikke dette tilbudet ytterligere i denne saken.

Praktisk prosjektledelse er et samlingsbasert studie med halv progresjon. På denne måten er tilbudet tilrettelagt for arbeidstakere. Studiet er ikke tilgjengelig på nett, men fordrer tvert imot tilstedeværelse og deltakelse i gruppearbeid. Studentene har et større prosjekt som sin eksamen, og har blant annet hatt totalansvar for UiT sitt 50-års arrangement i Harstad i 2018 og større

byarrangement, Skvulp i 2019. Emnene i studiet kan inngå som en del av fordypning i bachelor i økonomi og administrasjon.

Årsstudiene i ledelse og bedriftsøkonomi består av emner som også inngår i bachelor i økonomi og administrasjon. I så måte er ikke årsstudiene rettet mot særlige behov i samfunns- og arbeidslivet utover hva alle våre studieprogram er. Til forskjell fra bachelorprogrammene, er imidlertid disse årsstudiene fullstendig tilgjengelig på nett, noe som gjør at studentene kan kombinere med jobb eller andre forpliktelser. Dette er trolig også grunnen til at studiene har hatt en ekspansiv vekst i søkertall. Søkere til disse årsstudiene kommer fra hele landet, og våre undersøkelser viser at den typiske studenten er en kvinne i trettiårene med jobb og familie. For å kunne behandle studentgruppene ulikt med tanke på informasjon etc., har nettstudenter og campusstudenter ulike kurskoder og ulike canvasrom. Innhold i eksamener er imidlertid likt. I den grad det er forskjell i eksamensresultater gjør nettstudentene det litt bedre enn campusstudentene. Dette vitner om at det vurderte læringsutbyttet er like godt både på nett og på campus. At emnene inngår både i årsstudier og bachelorprogram byr på muligheter og utfordringer.

- Det innebærer for det første at studenter som har tatt et årsstudium har muligheten til å bygge videre på dette til en bachelorgrad. Per nå er det mulig å ta to av tre år på nett, mens det tredje året fordrer tilstedeværelse på campus. Det er etterspørsel etter muligheten for å kunne ta en hel bachelorgrad på nett, men dette har vi så langt ikke tilbudt.
- For det andre fører felles emner med seg muligheten for at campusstudenter kan melde seg opp i nettbaserte emner i stedet for å følge den undervisningen som er planlagt for deres studieprogram. Det kan føre med seg mindre aktivitet på campus, og at våre egne nettilbud slår beina under studietilbudet på mindre steder som for eksempel i Narvik.
- For det tredje muliggjør det felles undervisning mellom campusemner og nettbaserte emner, for eksempel ved at undervisningen streames. Fordelen med dette er at alle studenter får et fleksiblisert tilbud og kan se undervisningen når det passer dem. Ulempen kan være at studenter som ikke er i arbeid og som bør oppsøke campus i stedet blir sittende hjemme og på den måten ikke blir en del av danningen et studie- og arbeidsliv medfører.

For å kunne legge til rette for gode nettilbud og gode campustilbud har Handelshøgskolen lagt opp til at det skal være atskilte undervisningstilbud for ulike studentgrupper, selv om de følger samme kursoppbygging og vurderes med samme eksamener.

Tabell: Studenttall års- og halvårshenhetene. Kilde: DBH

Studieprogramnavn	2016	2017	2018
	Studenter totalt	Studenter totalt	Studenter totalt
Advanced Marketing - one year programme	5		
Bedriftsøkonomi (nettbasert) - årsstudium	175	150	230
Ledelse og styring i helsesektoren	10		
Ledelse, nettbasert - årsstudium	320	265	485
Praktisk prosjektledelse - årsstudium	55	55	55
Praktisk økonomi og ledelse - årsstudium	20	5	5
Prosjektledelse	25	40	
Prosjektledelse, nettbasert			105
Travel and Tourism Management - one year programme	50	60	70
Årsstudium i økonomi og ledelse	5		
Sum	665	580	950

Etterutdanning med studiepoeng

I tillegg til efaringsbaserte mastere og årsstudier har fakultetet erfaring med å utarbeide enkeltemner særlig tilpasset en målgruppe. Dette er tilbud som typisk har hatt en oppdragsgiver som også har betalt for arbeidet med utvikling og tilpasset gjennomføring. Jf. definisjonene tidlig i saken er dette studietilbud som bærer preg av å være etterutdanning. Vi ser imidlertid at det også for enkeltemner er ønske om studiepoeng fra deltakerne. Dette henger sammen med at det bedre dokumenterer den formelle kompetansen, at det er mer disiplinerte å gjennomføre et kurs dersom det også avholdes eksamen, og at studiepoeng gjør det mulig å bygge det inn i et studieløp på sikt.

Som eksempel på dette kan nevnes en avtale med leverandørutvikling havteknologi som har spurt om BFE kan tilby et kompetanseprogram tilpasset sine medlemmer. Vi har svart på denne henvendelsen ved å foreslå et 15 studiepoengs kurs særlig rettet mot deres behov, og dersom det inngås en avtale om dette vil kurset gjennomføres våren 2020. Et lignende eksempel er at BFE i 2015 og 2016 hadde ansvar for et 15 studiepoengs kurs i FOU- strategi og ledelse for sjømatnæringa, finansiert av FHF. Vi har også tilbudt emner som sjømatproduksjon (10 stp), som inngår i fiskeri- og havbruksvitenskap, samt flere av Handelshøgskolen sine emner som et enkeltstående tilbud på Finnsnes og sjømatnæringen i region midt-Troms på forespørsel fra Studiesenteret på Finnsnes og Blått kompetansesenter.

Vi opplever stadig etterspørsel etter slike tilrettelagte kurs. Vi har ansett det som en del av vårt samfunnsoppdrag å komme slike forespørsler i møte så langt det lar seg gjøre. Det skaper også nye relasjoner til avtakerfeltet, og deres prosjekter og erfaringer gir nyttige perspektiver til undervisningen vi tilbyr i ordinære programmer. De er imidlertid arbeidskrevende å utforme og gjennomføre ettersom det ikke er så lett å skape synergier mellom eksisterende programmer og enkelttilbud. Det er ikke nødvendigvis riktig å bruke våre undervisningsressurser til etterutdanning samtidig som vi leier inn vikarer for å gjennomføre undervisningen vi tilbyr i egen regi.

Tabell: Oversikt studiepoenggivende enkeltemner. Kilde 'Felles studentsystem'

Emne	Sem.	Navn	Stp	Tilbud	Ja-svar	Eks.meldt	Bestått
BED-6008	2016-V	Lederutvikling Alta kommune - Verdiledelse og medarbeiderskap	10	39	39	36	33
BED-6013	2017-H	Praktisk ledelse i sjømatnæringen	10	17	17	14	14
BED-6011	2017-V	Forbedringsarbeid	10	21	21	20	19
BED-6012	2017-V	Prosjektledelse	5	12	12	12	11
BED-6009	2017-V	Styring, strategi og endringsledelse	10	27	27	27	24
BED-6014	2018-V	Konkurransekraft i praksis	10	0	0	0	0
FSK-6000	2018-V	Sjømatproduksjon for sjømatnæringen	10	18	18	17	15

Evaluering

Det sendes jevnlig ut evaluering knyttet til de ulike emner lokalt. Generelt får vi gode tilbakemeldinger på disse undersøkelsene. I tillegg har NOKUT «Studiebarometeret», som er en nasjonal undersøkelse. Her er det bare studieprogrammene *Erfaringsbasert master i strategisk ledelse og økonomi (Tromsø)* og *Erfaringsbasert master i ledelse fra (Harstad)* som er evaluert.

Hovedlinjene fra Studiebarometeret for 2018 for disse programmene er at Erfaringsbasert master i ledelse i Harstad for god tilbakemeldinger, mens resultatene fra Erfaringsbasert masteren i strategisk ledelse og økonomi i Tromsø er noe blandet. Det har vært en del utfordringer knyttet til at programmet i Tromsø er delt mellom to fakulteter.

Studiebarometeret - evaluering av Erfaringsbasert master i strategisk ledelse og økonomi (Tromsø)

Studiebarometeret – evaluering av Erfaringsbasert master i ledelse (Harstad)

Overordnede vurderinger

Fakultetsledelsen antar at verken forventningen om universitetenes rolle innen EVU eller etterspørselen etter skreddersydde tilbud vil avta. Til nå har strategien «utviklet seg underveis», der vi har møtt behovet så langt vi har hatt kapasitet. For framtiden vil det bli viktigere at vi tydeligere definerer hvilken plass EVU og fleksibiliserte tilbud skal ha i våre aktiviteter. Dette innebærer i hovedsak to prinsipielle avklaringer

1) Hvilken plass skal EVU ha i universitetet sitt tilbud?

Som vist i saken er det stor offentlig oppmerksomhet knyttet til samfunnets kompetansebehov og dreiningen til livslang læring. Universitetene har utvilsomt en viktig rolle i dette. Samtidig vil enhver ny oppgave gi mindre tid til forskning og de lengre programmene som bygger grunnkompetansen i framtidens arbeidsstokk.

I dag er det ingen særlige insentiver til EVU i vårt finansieringssystem utover det som kan følger av belønning for kandidater og studiepoeng. Slik dagens situasjon er, oppmuntrer finansieringssystemet i størst grad til å ha tilbud i form av hele programmer slik som erfaringsbaserte mastere. Resultatfinansieringen dreies gradvis fra kun å gi uttelling for studiepoeng til også å gi uttelling for ferdige grader. Motivasjonen for dette er at universitetene skal ha større oppmerksomhet på gjennomføringsgrad. Det er imidlertid bare bachelor- master- og phdgrader som teller i dette systemet. For tilbud som ikke er grader må vi enten utnytte kurs vi allerede har eller få særskilt finansiering (oppdrag).

2) Forholdet mellom nettbasert og campusbasert utdanning

Å gjøre campusbasert undervisning tilgjengelig på nett er en åpenbar samkjøringsmulighet. Det er stor etterspørsel etter nettbaserte studietilbud grunnet den fleksibiliteten studenten får. Samkjøring mellom campus- og nettundervisning er imidlertid ikke uten utfordringer. Det stiller store krav til underviseren som både skal legge til rette for god klasseromsundervisning som det også gir mening å følge til andre tider og andre steder.

Jo mer adskilt vi gjør nettbasert og campusbasert undervisning, jo mer ressurskrevende er det også å gjennomføre ellers parallelle tilbud. Det henger med andre ord sammen med økende stillingsbehov, alternativt hvorvidt vi skal ha campusprogram på samtlige campus samt nettbaserte tilbud. Til nå synes det ikke som om nettbaserte årsstudier og søknad til bachelorprogrammer konkurrerer med hverandre. Tvert imot synes det å treffe ulike målgrupper. Spørsmålet er hvordan rekrutteringen hadde utviklet seg om vi hadde tilbudt en hel bachelorutdanning på nett.

Nettbasert undervisning, både i strømmet og innspilt form, berører også problemstillinger for hvordan vi legger til rette for studentaktive læringsformer og god utdanningskvalitet virtuelt. Det er egne utviklingsprosjekter på dette ved Handelshøgskolen som også har gjennomført kurs i nettpedagogikk. Mer kunnskap om dette er viktig for at vi med troverdighet skal kunne dokumentere at læringsutbyttet er på det nivået vi sier at det er.

Kathrine Tveiterås
dekan

—

Terje M Aspen
fakultetsdirektør

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur